

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра ФІЗИКИ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ енергетики,
автоматики і енергозбереження
проф. Каплун В.В.
_____ 2023 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри фізики
Протокол № 5 від 29 травня 2023 р.
Завідувач кафедри
_____ Бойко В.В.

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Інжиніринг
електроенергетичних систем
з відновлюваними джерелами»
доц. Макаревич С.С.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЗИКА

спеціальність 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»

освітньо-професійна програма «Інжиніринг електроенергетичних систем з
відновлюваними джерелами» ОС «Бакалавр»

СКОРОЧЕНИЙ ТЕРМІН НАВЧАННЯ

ННІ енергетики, автоматики і енергозбереження

Розробники: завідувач кафедри, к.ф-м.н. доцент Бойко В.В.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2023 р.

1.Опис навчальної дисципліни «ФІЗИКА»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	141 “Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка”	
Освітня програма	ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ІНЖИНІРИНГ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНИХ СИСТЕМ З ВІДНОВЛЮВАНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ» Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю №141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» галузі знань №14 «Електрична інженерія» СКОРОЧЕНИЙ ТЕРМІН НАВЧАННЯ	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов’язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проєкт (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	30 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	год.
Лабораторні заняття	30 год.	год.
Самостійна робота	30 год.	год.
Індивідуальні завдання	<i>Не планується</i>	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	6 год.	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної:

Для денної форми навчання - **90 год. до 30 год.**

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Дисципліна „фізика” разом з курсом вищої математики, хімії, інформатики являє собою основу теоретичної підготовки спеціалістів спеціальності **141 “Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка”** освітньо-професійної програми **«Інжиніринг електроенергетичних систем з відновлюваними джерелами» (скороченого терміну навчання)**, тобто ту фундаментальну базу, без якої неможливе повноцінне вивчення дисциплін циклу професійної та практичної підготовки таких фахівців. Потреба вивчення фізики студентами цієї спеціальності обумовлена все більшим застосуванням фізичних методів та приладів у різних галузях енергетики, саме тому сучасному фахівцю необхідно мати належну фізико-технічну підготовку.

Таким чином, **основною метою** дисципліни **“Фізика”** є послідовне вивчення студентами основних законів і положень фізики для пізнання загальних закономірностей явищ природи; використання даних законів в оперативному розв’язанні проблем; освітлення можливих прикладних застосувань фізичних методів і приладів у практичній діяльності.

Завдання навчальної дисципліни “Фізика” наступні:

Створення у студентів достатньо широкої підготовки в галузі фізики, володіння фундаментальними поняттями та теоріями класичної та сучасної фізики, що забезпечує їм ефективне опанування спеціальних предметів й подальшу можливість використання фізичних принципів. Сюди відносяться також навчання студентів методам та навичкам розв’язання конкретних задач та ознайомлення їх із сучасною науковою апаратурою, в тому числі електронно-обчислювальною.

Формування у студентів наукового світогляду та сучасного фізичного мислення. Це завдання слід також розглядати як істотну частину гуманітарної підготовки майбутнього спеціаліста, бо більшість питань історії науки, філософії і навіть естетики можна продемонструвати під час викладання курсу фізики, при чому на прикладах, що найбільш близькі до схильностей студентів.

При вивченні фізики необхідно виходити з єдності фізики як науки та глибокого зв’язку різних її розділів, головну увагу приділяючи вивченню основних принципів фізики. Такий підхід закладає міцну основу фундаментальних знань, чим сприяє засвоєнню в подальшому різноманітних спеціалізацій.

У всіх випадках, коли це можливо, закони фізики треба виводити з основних принципів і всюди підкреслювати різницю між основними принципами і висновками з них. Необхідно прагнути показати взаємозв’язок різних галузей

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Фізика» студент повинен знати:

- основні фізичні величини, одиниці їх вимірювань, основи теорії похибок та правила оброблення результатів вимірювань;

- фундаментальні поняття й теорії класичної та сучасної фізики з тим, щоб ефективно опанувати спеціальні навчальні дисципліни та використати знання фізичних закономірностей у майбутній роботі;

- методи розв'язування практичних фізичних задач та проблем;

- принципи дії приладів, в тому числі електронно-обчислювальної апаратури;

вміти:

- проводити математичну і статистичну обробку результатів вимірювань;

- користуючись фізичними положеннями, законами і теоріями, застосовувати набуті теоретичні та практичні знання внаслідок вивчення спеціальних дисциплін в майбутній роботі із спеціальності;

- пояснювати фізичні процеси та явища, які відбуваються під час роботи різного роду механізмів, що використовуються в практичній діяльності;

- застосовувати сучасні фізичні методи і прилади на практиці.

Набуття компетентностей здійснюється відповідно до Стандарту вищої освіти затвердженого наказом МОН України від 04.03.2020 р. №867.

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати професійно-практичні задачі під час провадження професійної діяльності в сфері електричних мереж та електроенергетичних систем або у процесі навчання, що характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК06. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК07. Здатність працювати в команді.

ЗК08. Здатність працювати автономно.

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК2. Здатність вирішувати практичні задачі із залученням методів математики, фізики та електротехніки.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН05. Знати основи теорії електромагнітного поля, методи розрахунку електричних кіл та уміти використовувати їх для вирішення практичних проблем у професійній діяльності.

ПРН17. Розв'язувати складні спеціалізовані задачі з проектування і технічного обслуговування електромеханічних систем, електроустаткування електричних станцій, підстанцій, систем та мереж.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

**Структура навчальної дисципліни
1 семестр**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма										
	усього	у тому числі									
		лек	пр	л	інд	с.р.					
1	2	3	4	5	6	7					
Змістовий модуль 1. МЕХАНІКА ТА МОЛЕКУЛЯРНА ФІЗИКА											
Тема 1. Вступ. Кінематика поступального обертального та коливального руху	10	2	2	4		2					
Тема 2. Динаміка поступального обертального та коливального руху	8	2	2	2		2					
Тема 3. Робота та енергія. Сили.	6	2	2	0		2					
Тема 4. Молекулярно-кінетична теорія ідеальних газів	8	2	2	2		2					
Тема 5. Основи термодинаміки	8	2	2	2		2					
Разом за змістовим модулем 1	40	10	10	10		10					
Змістовий модуль 2. ЕЛЕКТРИКА ТА МАГНЕТИЗМ											
Тема 1. Електростатичне поле та його характеристики	8	2	2	2		2					
Тема 2. Закони постійного струму	14	4	4	4		2					
Тема 3. Магнітне поле	10	2	2	4		2					
Тема 4. Електромагнітна	8	2	2	2		2					

індукція												
Тема 5. Електромагнітні коливання і хвилі	10	2	4	2		2						
Разом за змістовим модулем 2	50	12	14	14		10						
Змістовий модуль 3. Оптика. Будова атома.												
Тема 1. Геометрична оптика	7	1	2	2		2						
Тема 2. Хвильова оптика	11	3	2	2		4						
Тема 3. Квантова оптика	7	2	2	1		2						
Тема 4. Будова атома та ядра	5	2	-	1		2						
Разом за змістовим модулем 3	30	8	6	6		10						
РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР	120	30	30	30		30						

ЛЕКЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ

1 семестр-30 годин лекційних

Змістовий модуль 1. МЕХАНІКА ТА МОЛЕКУЛЯРНА ФІЗИКА

Лекційне заняття 1. Тема 1.

Вступ

Предмет фізики. Матерія і рух. Форми руху матерії. Методи фізичних досліджень. Фізика та інші науки. Зв'язок фізики і техніки, їх взаємний вплив. Важливість вивчення фізики для майбутніх фахівців у галузі енергетики. Математичний апарат, як засіб дослідження та відкриття фізичних явищ.

Кінематика поступального руху Параметри руху (радіус-вектор, переміщення, швидкість, прискорення). Прямолінійний і криволінійний рух. Траєкторія. Кінематика поступального руху.

Кінематика обертального руху Параметри руху. Кінематика обертального руху. Кутові швидкість та прискорення.

Кінематика коливального руху Маятники. Диференціальні та кінематичні рівняння коливань. Параметри коливань. Вільні коливання. Швидкість, прискорення коливального руху. Складання коливань. Загасаючі коливання. Хвилі, механізм їх утворення. Рівняння хвилі. Довжина хвилі. Хвильовий вектор. Акустичні хвилі, їх характеристики.

Лекційне заняття 2.

Тема 2. Динаміка поступального обертального та коливального руху

Динаміка поступального руху. Сила, маса. Закон збереження кількості руху. Робота, енергія, потужність. Закон збереження енергії.

Момент сили. Момент інерції. Момент інерції матеріальної точки та твердого тіла. Теорема Штейнера. Момент інерції диска, циліндра, стержня відносно різних осей.

Лекційне заняття 3.

Тема 3 . Робота та енергія. Сили.

Робота, енергія, потужність. Закон збереження енергії.

Робота, енергія, потужність при обертальному русі. Закон збереження моменту кількості руху.

Консервативні системи. Сила тяжіння. Закон всесвітнього тяжіння. Прискорення вільного падіння. Робота сили тяжіння. Космічні швидкості.

Сили пружності. Закон Гука в двох формах запису. Модуль Юнга. Деформації реальних тіл.

Сила тертя. Види тертя. Коефіцієнт тертя. Залежність сили тертя від швидкості руху та інших факторів. Внутрішнє тертя. Закон Ньютона для внутрішнього тертя.

Лекційне заняття 4.

Тема 4. Молекулярно-кінетична теорія ідеальних газів

Основне рівняння молекулярно-кінетичної теорії ідеальних газів. Молекулярно-кінетична інтерпретація температури. Середня кінетична енергія молекули. Закон рівномірного розподілу енергії за ступенями вільності.

Закон Максвелла про розподіл молекул газу за швидкостями. Дослід Штерна. Розподіл Больцмана. Барометрична формула.

Явища переносу (Самостійна робота)

Середнє число зіткнень і середня довжина вільного пробігу молекул.

Гradient фізичної величини. Дифузія, закон Фіка. Внутрішнє тертя, закон Ньютона. Теплопровідність. Закон Фур'є. Загальна характеристика явищ переносу.

Лекційне заняття 5.

Тема 5. Основи термодинаміки

Робота газу при зміні об'єму. Внутрішня енергія термодинамічної системи. Перший закон термодинаміки, його застосування до різних ізопроеесів у газах.

Теплоємності ідеального газу C_p і C_v . Робота газу в різних ізопроеесах. Адіабатичний процес. Рівняння Пуасона.

Направленість процесів природи. Другий закон термодинаміки. Зворотній і незворотній процес. Цикл Карно. ККД циклу Карно. Фізична причина незворотності процесів природи. Ентропія та її фізичний зміст. Принцип зростання ентропії.

Змістовий модуль 2. ЕЛЕКТРИКА ТА МАГНЕТИЗМ

Лекційне заняття 6.

Тема 1.

Електростатичне поле та його характеристики

Закон Кулона. Електричне поле. Напруженість електричного поля. Напруженість поля точкового заряду. Принцип суперпозиції електричних полів.

Графічне зображення електричного поля. Робота в електростатичному полі. Потенціал, різниця потенціалів.

Електроємність провідника. Конденсатори. Ємність плоского, циліндричного, сферичного конденсаторів. Електроємність Землі. Ємність системи конденсаторів.

Енергія системи електричних зарядів. Енергія зарядженого провідника. Енергія, яка накопичена у конденсаторі, її об'ємна густина.

Лекційне заняття 7.

Тема 2.

Закони постійного струму

Електричний струм та його характеристики. Сила та густина струму. Е.Р.С. Джерела струму. Падіння напруги та електрорушійна сила.

Закони Ома. Електропровідність, електричний опір. Закон Джоуля-Ленца.

Лекційне заняття 8

Закони Кірхгофа. Використання законів Кірхгофа для розрахунку електричних кіл. Закони Ома та Джоуля-Ленца у диференціальній формі.

Електричний струм в електролітах. Закони Фарадея. Розряди в газах. Струм у вакуумі. Лампові діод та тріод.

Лекційне заняття 9 .

Тема 3. Магнітне поле

Матеріальність магнітного поля. Дія магнітного поля на провідник із струмом. Закон Ампера. Магнітна індукція. Магнітні силові лінії.

Закон Біо – Савара - Лапласа та його застосування до розрахунку магнітних полів прямолінійного та кільцевого струмів. Напруженість магнітного поля.

Рух заряджених частинок у магнітному полі. Сила Лоренца. Ефект Холла.

Лекційне заняття 10.

Тема 4. Електромагнітна індукція

Самоіндукція та взаємоіндукція. Основний закон електромагнітної індукції. Закон Фарадея, правило Ленца.

Електронний механізм електромагнітної індукції. Магнітний потік. Індуктивність. Енергія магнітного поля, об'ємна густина енергії.

Лекційне заняття 11.

Тема 5.

Електромагнітні коливання і хвилі

Коливання в електричному контурі. Диференціальне та кінематичне рівняння коливань. Параметри коливань. Вільні коливання. Додавання коливань.

Загасаючі коливання. Змушені коливання. Резонанс. Автоколивання. Відкритий електричний контур. Вібратор.

Рівняння Максвелла. Інтегральні та диференціальні форми запису рівнянь Максвелла.

Електромагнітні хвилі, їх характеристики. Довжина хвилі. заломлення. Вектор Пойнтінга.

Принцип Гюйгенса. Вторинні хвилі. Фронтальні поверхні та промені. Шкала електромагнітних хвиль. Джерела електромагнітних хвиль. Видиме світло.

Змістовий модуль 3. ОПТИКА. БУДОВА АТОМА

Лекційне заняття 12.

Тема 1. Геометрична оптика

Закони відбивання та заломлення світла. Повне внутрішнє відбивання. Пояснення законів геометричної оптики за допомогою принципу Гюйгенса.

Тема 2. Хвильова оптика

Інтерференція хвиль. Інтерференція світла, її особливості. Метод одержання когерентних джерел світла. Інтерференційні схеми. Інтерференція в тонких плівках. Застосування явища інтерференції світла.

Лекційне заняття 13.

Дифракція хвиль, її пояснення за допомогою принципу Гюйгенса. Принцип Гюйгенса - Френеля. Дифракція від точкового джерела та в паралельних променях. Дифракція на отворі, диску, щілині. Дифракційна решітка (гратка), її застосування.

Поляризація світла. Подвійне променезаломлення. Закон Малюса. Поляризація при відбиванні та заломленні світла на границі двох діелектриків. Призма Ніколя. Штучна анізотропія, ефект Керра. Явище обертання площини коливань.

Дисперсія світла. Нормальна та аномальна дисперсія. Поглинання світла. Закон Бугера - Ламберта. Коефіцієнт поглинання.

Лекційне заняття 14.

Тема 3. Квантова оптика

Особливості теплового випромінювання. Модель абсолютно чорного тіла. Закон Кірхгофа. Розподіл енергії в спектрі абсолютно чорного тіла. Закони Стефана-Больцмана і Віна. Гіпотеза Планка. Кванти. Оптична пірометрія.

Закони зовнішнього фотоефекту. Рівняння Ейнштейна для фотоефекту. Пояснення законів фотоефекту за допомогою квантових уявлень про світло. Застосування фотоефекту.

Досліди Лебедева. Тиск світла. Квантове пояснення тиску світла. Корпускулярно-хвильовий дуалізм.

Лекційне заняття 15.

Тема 4. Атом та ядро

Лінійчасті спектри як ключ для розгадування будови атома. Закономірності в спектрі атомарного водню. Планетарна модель атома.

Постулати Бора. Радіуси стаціонарних орбіт. Енергетичний спектр атома водню. Природа спектральних ліній. Багатоелектронні атоми. Головне, орбітальне

і магнітне квантове число. Спін електрона. Спінове квантове число. Принцип Паулі і розподіл електронів за стаціонарними станами. Спектри атомів і молекул.

Розміри та склад ядер. Нуклони. Зарядове та масове числа. Ізотопи. Взаємодія нуклонів. Енергія зв'язку. Дефект маси.

Закон радіоактивного розпаду. Активність, стала розпаду, період напіврозпаду.

Не передбачено

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми практичних занять

30 годин у 1 семестрі

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Модуль 1. Тема 1. Кінематика рухів (поступального, обертального, коливального).	2
2	Модуль 1. Тема 2. Динаміка рухів (поступального, обертального, коливального).	2
3	Модуль 1. Тема 3. Робота та енергія. Сили.	2
4	Модуль 1. Тема 4. Молекулярно-кінетична теорія . Газові закони.	2
5	Модуль 1. Тема 5. Основи термодинаміки. Начала термодинаміки.	2
6	Модуль 2. Тема 1. Взаємодія зарядів. Закон Кулона. Напруженість і потенціал електростатичного поля. Електроємність.	2
7	Модуль 2. Тема 2. Закони постійного струму. Закони Ома в різних формах запису. Електропровідність, електричний опір. Закон Джоуля-Ленца.	2
8	Модуль 2. Тема 2. Закони Кірхгофа. Використання законів Кірхгофа для розрахунку електричних кіл. Закони Ома та Джоуля-Ленца у диференціальній формі.	2
9	Модуль 2. Тема 3.. Магнітна індукція. Магнітні силові	2

	лінії. Закон Біо – Савара - Лапласа та його застосування до розрахунку магнітних полів прямолінійного та кільцевого струмів. Рух заряджених частинок у магнітному полі. Сила Лоренца.	
10	Модуль 2. Тема 4. . Основний закон електромагнітної індукції. Закон Фарадея, правило Ленца. Магнітний потік. Індуктивність.	2
11	Модуль 2. Тема 5. Коливання в електричному контурі. Диференціальне та кінематичне рівняння коливань. Параметри коливань. Електромагнітні хвилі, їх характеристики. Довжина хвилі.	2
12	Модуль 3. Тема 1. Закони відбивання та заломлення світла. Повне внутрішнє відбивання. Інтерференція хвиль. Інтерференція світла, її особливості. Метод одержання когерентних джерел світла.	2
13	Модуль 3. Тема 2. Дифракція хвиль. Дифракція на отворі, диску, щілині. Дифракційна решітка (гратка). Поляризація світла. Подвійне променезаломлення. Закон Малюса. Дисперсія світла.	2
14	Модуль 3. Тема 3. Закони Стефана-Больцмана і Віна. Гіпотеза Планка. Кванти. Закони зовнішнього фотоэффекту. Рівняння Ейнштейна для фотоэффекту	2
15	Модуль 3. Тема 4. Розміри та склад ядер. Нуклони. Зарядове та масове числа. Ізотопи. Взаємодія нуклонів. Енергія зв'язку. Дефект маси.	2
	Всього за семестр	30 годин

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1 семестр		
1	Вступ до лабораторного практикуму. Теорія похибок.	2
2	Вимірювальні прилади. КР по теорії похибок.	2
3,4	Виконання робіт побригадно згідно графіку	по 2 год.
5	Здача робіт. Контрольна робота М 1	2
6-8	Виконання робіт побригадно згідно графіку	по 2 год.
9	Здача робіт. Контрольна робота М 2	2
10	Вступ до лабораторного практикуму. Електро-вимірювальні прилади	2
11	Виконання робіт побригадно згідно графіку	по 2 год.

12	Виконання робіт побригадно згідно графіку	2
13	Виконання робіт побригадно згідно графіку	по 2 год.
14,15	Здача робіт. Контрольна робота М 3	2
	Лабораторних робіт – 30 годин	30

ТЕМАТИКА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ МОДУЛІ:

- 1. Механіка та молекулярна фізика**
- 2. Електрика та магнетизм**
- 3. Оптика. Будова атома та ядра**

Орієнтовний перелік лабораторних робіт

Модуль 1.

- 1.1 Визначення прискорення вільного падіння за допомогою математичного маятника.
- 1.2 Вивчення законів обертового руху за допомогою маятника Обербека.
- 1.3 Визначення моменту інерції тіла методом крутильних коливань.
- 1.4 Перевірка основного рівняння динаміки обертового руху за допомогою маятника Максвелла.
- 1.6. Визначення модуля Юнга.
- 1.10. Визначення прискорення вільного падіння за допомогою оборотного маятника
- 1.11. Визначення прискорення вільного падіння з кривої залежності періоду коливань фізичного маятника від положення точки підвісу.
- 2.1. Визначення коефіцієнту лінійного розширення твердих тіл.
- 2.2. Визначення відношення питомих теплоємностей C_p/C_v методом Клемана-Дезорма.
- 2.3. Визначення коефіцієнту внутрішнього тертя за Стоксом.
- 2.4. Визначення коефіцієнту теплопровідності твердих тіл.
- 2.5. Визначення зміни ентропії при плавленні олова.

Модуль 2.

- 3.1. Дослідження електростатичного поля.
- 3.2. Визначення омичного опору методом містка Уїтстона.
- 3.3. Дослідження температурної залежності опору металу.
- 3.4. Визначення е.р.с. гальванічного елемента методом компенсації.
- 4.1. Вивчення магнітного поля тонкої котушки.
- 4.2. Визначення горизонтальної складової напруженості магнітного поля Землі за допомогою тангенс-гальванометра.
- 4.3. Вимірювання циркуляції напруженості магнітного поля соленоїда.
- 4.4. Визначення магнітної індукції поля соленоїда балістичним методом.
- 4.5 Визначення питомого заряду електрона методом магнетрона.

- 4.6. Визначення логарифмічного декременту загасання коливань фізичного маятника.
- 4.7. Вивчення електронного осцилографа та дослідження з його допомогою складання взаємно-перпендикулярних коливань.

Модуль 3.

- 5.1. Визначення довжини хвилі світла за допомогою кілець Ньютона.
- 5.2. Визначення довжини хвилі світла за допомогою біпризми Френеля.
- 5.3. Визначення довжини хвилі світла за допомогою дифракційної ґратки.
- 5.4. Перевірка закону Малюса.
- 5.5. Визначення концентрації оптично-активних речовин поляриметром.
- 5.6. Визначення сталої Стефана-Больцмана та сталої Планка за допомогою оптичного пірометра.
- 5.7. Дослідження залежності фотоструму насичення від інтенсивності світла.
- 5.8. Визначення сталої Планка методом Лукірського.
- 6.1. Вивчення спектрів випромінювання газів.
- 6.2. Вивчення оптичного квантового генератора.
- 6.3. Вивчення залежності опору напівпровідників від температури і визначення енергії активації.
- 6.4. Визначення концентрації і рухливості носіїв струму в напівпровідниках.
- 6.5. Дослідження напівпровідникового тріоду.
- 7.1. Визначення активності радіонукліду.
- 7.2. Визначення коефіцієнту поглинання γ – променів.
- 7.3. Визначення періоду напіврозпаду радіоактивного ізотопу

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна підготовка студентів до практичних занять та лабораторних робіт	15 годин на протязі семестру
2	1.1. Знаходження швидкості та прискорення за заданим рівнянням руху та побудова графіків залежностей $x(t)$, $v_x(t)$ та $a_x(t)$.	1
3	1.2. Аналогії між поступальним та обертальним рухом.	1
4	1.3. Математичний, фізичний та пружинний маятники: період та частота коливань, диференціальне рівняння гармонічних коливань.	1
5	1.4. Пружні властивості твердих тіл. Діаграми розтягу.	0.5
6	2.1. Розподіли Максвелла та Больцмана. Обчислення швидкості молекули при заданій температурі.	1
7	2.2. Типи теплообміну.	1
8	2.3. Робота газу в ізопроцесах. Знаходження роботи газу та коефіцієнта корисної для заданого циклу.	0,5
9	3.1. Зображення силових та еквіпотенціальних ліній навколо об'єктів заданої форми, розрахунок напруженості на відстані від зарядженого тіла.	1
10	3.2. Застосування законів Ома в диференціальній та інтегральній форма. Правила Кірхгофа.	1
11	4.1. Розрахунок індукції магнітного поля в точці на відстані від провідника зі струмом.	1
12	4.2. Обчислення роботи для рамки зі струмом, яка обертається в магнітному полі.	0,5
13	4.3. Коливання в LC-контурі: закони зміни заряду, струму та напруги, частота та період коливань.	1
14	5.1. Побудова зображень в збиральній та розсіювальній лінзах. Хід променів у мікроскопі.	0,5
15	5.2. Інтерференційні схеми. Інтерференція в тонких плівках.	1
16	5.3. Внутрішній, зовнішній та вентильний фотоефекти. Червона межа фотоефекту для металів.	1
17	6.1. Дифракція електронів, що пройшли прискорюючу різницю потенціалів. Хвиля де Бройля для макроскопічних тіл.	1
18	6.2. Спектри випромінювання та поглинання світла водневоподібними іонами.	0,5
19	6.3. Ядерні реакції. Елементарні частинки та їх класифікація.	0,5
Всього самостійної роботи у I семестрі: 30 год.		

8. Контрольні запитання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

8.1. Індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів

Самостійну роботу студентів поділяють на дві складові – підготовку до навчальних занять і виконання індивідуальних завдань (описові завдання, реферати, розрахункові завдання, розрахунково-графічні завдання тощо).

З кожного модуля з першої складової визначають літературні джерела, які потрібно опрацювати, а з другої – назву виду індивідуальних завдань та орієнтовний перелік їх тем.

ТИПОВІ РОЗРАХУНКОВІ ЗАВДАННЯ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ 1

1.1. Матеріальна точка рухається вздовж прямої. Рівняння руху точки $X = A + Bt + Ct^2 + Dt^3$.

1.1.1. Проаналізувати, при яких значеннях параметрів A, B, C, D матеріальна точка рухатиметься: 1). рівномірно; 2). рівноприскорено; 3). так, що її прискорення зростає по лінійному закону.

1.1.2. Знайти значення швидкості та прискорення точки в довільний момент часу (миттєва швидкість та прискорення).

1.2. Матеріальна точка рухається по колу радіусом R . Рівняння руху точки $\varphi = A + Bt + Ct^2 + Dt^3$.

1.2.1. Проаналізувати, при яких значеннях параметрів A, B, C, D матеріальна точка рухатиметься: 1). рівномірно по колу; 2). рівно прискорено по колу; 3). так, що її кутове прискорення зростає по лінійному закону.

1.2.2. Визначити значення кутової швидкості в довільний момент часу

1.2.3. Знайти лінійну швидкість точки в довільний момент часу.

1.2.4. Визначити значення тангенціального прискорення в довільний момент часу.

1.2.5. Визначити значення нормального прискорення в довільний момент часу

1.2.6. Знайти повне прискорення точки в довільний момент часу та визначити кут між векторами швидкості та повного прискорення в довільний момент часу.

1.3. Через нерухомий блок перекинута тонка нерозтяжна нитка, на кінцях якої підвішені два тягарці масами $m_1 = 0,1$ кг та $m_2 = 0,2$ кг. Визначити, з яким прискоренням почнуть рухатись тягарці після того, як їх відпустили? Який шлях пройде кожен із них за першу секунду руху? Масою блока та тертям у блоці знехтувати.

1.4. Проаналізувати результат співударяння двох кульок у випадку 1). абсолютно пружного, прямого, центрального удару та 2). абсолютно непружного удару. Визначити швидкість руху кульок після зіткнення та знайти, яка частина механічної енергії при цьому перетворилась у теплову.

1.5. Маховик у вигляді суцільного диска, маса якого m , а діаметр основи D , обертається згідно з рівнянням $\varphi = At + Bt^2 + Ct^3$.

1.5.1. Визначити значення швидкості та прискорення точки на відстані $D/2$ від осі (на поверхні диска) у довільний момент часу (миттєва швидкість та прискорення).

1.5.2. Знайти кінетичну енергію маховика в довільний момент часу.

1.5.3. Визначити обертальний момент сили, що діє на маховик у довільний момент часу.

1.6. Визначити максимальне прискорення матеріальної точки, що здійснює гармонічні коливання з амплітудою 0,1 м, якщо максимальна швидкість точки 10 м/с. Написати рівняння коливань та зобразити графічно залежності зміщення, швидкості, прискорення точки від часу.

1.7. Знайти максимальну швидкість матеріальної точки, що здійснює гармонічні коливання з амплітудою 0,3 м, якщо максимальне прискорення точки дорівнює $1,2 \text{ м/с}^2$. Дослідити рівняння коливань та зобразити графічно залежності зміщення, швидкості, прискорення точки від часу.

1.8. Точка здійснює одночасно два коливання однієї частоти, що відбуваються в двох взаємно перпендикулярних напрямках. Рівняння цих коливань мають вигляд: $x = A_1 \sin \omega t$ та $y = A_2 \cos \omega t$, де $A_1 = 0,01 \text{ м}$; $A_2 = 0,03 \text{ м}$; $\omega = 1 \text{ рад/с}$. Дослідити рівняння траєкторії, побудувати її з врахуванням масштабу, показати напрямок руху точки та вказати положення точки в початковий момент.

1.9. Матеріальна точка бере участь у двох коливаннях, що проходять вздовж однієї прямої і описуються рівняннями: $x_1 = A_1 \sin \omega_1 t$, $x_2 = A_2 \sin \omega_2 t$, де $A_1 = 3 \text{ см}$; $A_2 = 4 \text{ см}$; $\omega_1 = \omega_2 = 2 \text{ с}^{-1}$. Знайти амплітуду складного руху, його частоту, початкову фазу, написати рівняння руху. Побудувати векторну діаграму для моменту часу $t = 0$.

2.1. Визначити кількість речовини та число молекул газу: а) кисню, б) азоту, в) водяної пари масою 1 кг.

2.2. Проаналізувати, скільки атомів містить водяна пара: а) у кількості речовини 0,1 моль; 2) у масі 0,1 кг?

2.3. Визначити молярну масу та масу однієї молекули кухонної солі, вуглекислого газу, кисню, азоту.

2.4. Проаналізувати, при якій масі кожної з названих речовин в одному кубічному метрі повітря з'являється небезпека отруєння. Гранично допустима концентрація молекул парів ртуті (Hg) в повітрі дорівнює $3 \cdot 10^{16} \text{ м}^{-3}$, а отруйного газу хлору (Cl_2) – $8,5 \cdot 10^{18} \text{ м}^{-3}$.

2.5. Сучасна техніка дає змогу створити вакуум до 10^{-12} Па . Визначити, скільки молекул газу залишається при такому вакуумі в 1 м^3 при температурі 300К?

2.6. У балоні об'ємом 3 л міститься азот масою 10 г. Розрахувати концентрацію молекул газу.

2.7. Визначити середню кінетичну енергію молекули двохатомного газу і концентрацію молекул при температурі 300 К і при тиску 0,5 Мпа.

- 2.8.** Розрахувати, як зміниться внутрішня енергія 100г а) гелію та б) кисню при збільшення температури на 50°C ?
- 2.9.** Знайти внутрішню енергію трьохатомного газу, що займає об'єм V , при температурі T , якщо концентрація його молекул n ?
- 2.10.** Проаналізувати зміну внутрішньої енергії одноатомного газу під час ізобарного охолодження, ізохорного охолодження та ізотермічного розширення?
- 2.11.** Знайти роботу ізотермічного стиснення газу, що працює за циклом Карно, коефіцієнт корисної дії якого дорівнює 0,5, якщо робота ізотермічного розширення дорівнює 10 кДж.
- 2.12.** Газ, що здійснює цикл Карно, одержує від нагрівача кількість теплоти 30 кДж. Визначити роботу газу в циклі, якщо температура нагрівача втричі вища за температуру холодильника.
- 2.13.** Розрахувати к. к. д. теплової машини, кількість теплоти, що забирає холодильник за 1 секунду, та потужність ідеальної теплової машини, якщо температура нагрівача 127°C , а холодильника 23°C . Кількість теплоти, що отримує машина від нагрівача дорівнює 50 Дж за кожну секунду.

МОДУЛЬ 2

- 3.1.** Три однакових точкових заряди по 5 нКл кожен знаходяться в вершинах рівностороннього трикутника зі стороною 1 см. Визначити модуль і напрямок сили, що діє на один із зарядів зі сторони двох інших.
- 3.2.** Відстань між двома точковими однойменними зарядами 0,9 нКл та 1,6 нКл дорівнює 50 см. Визначити точку, в яку треба помістити третій заряд так, щоб система зарядів знаходилась в рівновазі. Визначити розмір і знак заряду. Проаналізувати, стійка чи нестійка буде рівновага?
- 3.3.** Визначити, на якій відстані один від одного потрібно розмістити два однойменні точкові заряди в воді, щоб вони відштовхувались з такою ж силою, з якою вони відштовхуються в вакуумі на відстані 9 см. Відносна діелектрична проникність води 81.
- 3.4.** В теорії атома водню прийнято, що електрон обертається навколо протона (ядра) по коловій орбіті радіусу $0,53 \cdot 10^{-10}$ м. Проаналізувати, чому буде дорівнювати лінійна швидкість електрона при такому обертанні? Визначити силу взаємодії між електроном та протоном.
- 3.5.** Визначити, який заряд треба помістити на пластини конденсатора площею 200 см², щоб вони притягуються з силою 0,5 мН? Електричне поле рахувати однорідним, а між пластинами діелектрик слюда.
- 3.6.** Розрахувати потенціальну енергію системи двох точкових зарядів 2 нКл та 5 нКл, що знаходяться на відстані 10 см один від одного. Проаналізувати, як зміниться потенціальна енергія, якщо знак одного із зарядів поміняти на негативний.
- 3.7.** Електрон влітає в однорідне електричне поле з напруженістю 100 В/м з початковою швидкістю 10^6 м/с так, що вектор швидкості перпендикулярний до

ліній напруженості електричного поля. Визначити: а) силу, що діє на електрон; б) прискорення руху електрона; в) швидкість електрона через 10^{-7} с.

3.8. Проаналізувати, яку прискорюючу різницю потенціалів повинен пройти електрон, що має швидкість 10^6 м/с, щоб його швидкість зростає втричі?

3.9. Знайти відношення швидкостей іонів Cu^{2+} та K^+ , що пройшли однакову різницю потенціалів.

3.10. Визначити напругу на клеммах джерела струму, якщо електрорушійна сила джерела струму 12 В, а внутрішній опір менший зовнішнього в 5 разів.

3.11. Акумулятор дає струм 2 А при замиканні на опір 4 Ом та 1 А - при замиканні на 10 Ом. Визначити електрорушійну силу, внутрішній опір елемента та струм короткого замикання.

3.12. Визначити струм короткого замикання, якщо гальванічний елемент з електрорушійною силою 1,5 В дає струм 0,1 А при замиканні його на опір 14 Ом.

4.1. По контуру, що має форму рівностороннього трикутника проходить струм силою 10 А. Сторона трикутника дорівнює 5 см. Визначити індукцію та напруженість магнітного поля в центрі трикутника.

4.2. По двох паралельних, тонких, достатньо довгих провідниках в вакуумі протікають однакові струми силою 10 А. Відстань між провідниками 5 см. Визначити силу взаємодії розраховану на кожний метр довжини провідників. Проаналізувати, яким чином направлені сили взаємодії в залежності від напрямку струмів в провідниках?

4.3. Знайти магнітний момент рамки радіусом 5 см, якщо при проходженні через її витки струму в центрі рамки створюється індукція магнітного поля 0,5 Тл.

4.4. Напруженість магнітного поля в центрі колового витка рівна 100 А/м. Магнітний момент витка $5 \text{ А} \cdot \text{м}^2$. Розрахувати радіус витка та силу струму в витку.

4.5. Електрон рухається по колу в однорідному магнітному полі з напруженістю $5 \cdot 10^3$ А/м. Визначити частоту та період обертання електрона по орбіті.

4.6. Протон і альфа-частинка, що прискорені однаковою різницею потенціалів, влітають в однорідне магнітне поле. Розрахувати, в скільки разів радіус кривизни траєкторії протона буде більшим, чим радіус кривизни траєкторії альфа-частинки?

4.7. Електрон влітає в однорідне магнітне поле перпендикулярно лініям індукції. Визначити силу, що діє на електрон з боку поля, якщо індукція поля 0,5 Тл, а радіус кривизни траєкторії 1 см.

4.8. Електрон рухається в магнітному полі з індукцією 5 мТл по колу радіусом 1 см. Визначити кінетичну енергію електрона (в Дж та еВ).

4.9. Заряджена частинка пройшла прискорюючу різницю потенціалів і влетіла в схрещене під прямим кутом електричне (з напруженістю 10^4 В/м) і магнітне (з індукцією 0,5 Тл) поля. Визначити різницю потенціалів, якщо, рухаючись перпендикулярно полям, частинка не відхиляється від прямолінійної траєкторії.

4.10. Всередині соленоїда, що містить 10 витків на один см, помістили коловий виток діаметром 5 см. Площина витка розташована під кутом 60° до осі соленоїда. Розрахувати магнітний потік, що пронизує виток, якщо по обмотці соленоїда протікає струм, силою 1 А.

4.11. В однорідному магнітному полі з індукцією $0,5 \text{ Тл}$ рівномірно обертається з частотою 10 с^{-1} рамка, що містить 500 витків, які щільно прилягають один до одного. Площа рамки рівна 200 см^2 . Визначити миттєве значення ϵ р. с. індукції для кута повороту рамки 30° та 60° .

4.12. Коливальний контур містить котушку індуктивності L , конденсатор ємністю C та резистор з опором R . Конденсатор заряджений кількістю електрики Q . Визначити: 1) період коливань контуру; 2) логарифмічний декремент затухання контуру; 3) рівняння залежності зміни напруги на обкладках конденсатора від часу (миттєве значення напруги); 4) рівняння залежності зміни струму через котушку індуктивності від часу (миттєве значення сили струму).

МОДУЛЬ 3

5.1. На тонку плівку в напрямку нормалі до її поверхні падає монохроматичне світло з довжиною хвилі $0,5 \text{ мкм}$. Відбите від плівки світло максимально підсилене внаслідок інтерференції. Визначити мінімальну товщину плівки, якщо показник заломлення матеріалу плівки дорівнює $1,4$.

5.2. На дифракційну решітку, яка має 430 штрихів на 1 мм , нормально падає пучок світла від натрієвої лампи з довжиною хвилі $0,589 \text{ мкм}$. Визначити кут відхилення променів світла, при якому спостерігається останній дифракційний максимум. Розрахувати порядок цього максимуму?

5.3. Кут падіння променя на поверхню скла дорівнює 60° . При цьому відбитий пучок світла виявився максимально поляризованим. Визначити кут заломлення променя.

5.4. Визначити, в скільки разів буде ослаблений промінь природного світла, якщо пропустити його через два ніколі, площини поляризації яких становлять кут $\phi = 45^\circ$. Вважати, що при проходженні через кожний ніколь інтенсивність світла внаслідок відбивання і поглинання зменшується на 10% .

5.5. Оцінити роботу виходу електрона з металу, якщо фотоефект спостерігається, починаючи з довжини хвилі світла $\lambda = 0,4 \text{ мкм}$.

5.6. Визначити, чи буде мати місце фотоефект, якщо метал, робота виходу якого $A = 2 \text{ еВ}$, освітлюється світлом з довжиною хвилі $\lambda = 500 \text{ нм}$.

5.7. Вирахувати енергію, яку випромінює 1 м^2 поверхні Сонця за 1 хвилину, якщо прийняти температуру його поверхні рівною 5800 К . Рахувати, що Сонце випромінює, як абсолютно чорне тіло.

5.8. Визначити концентрацію фотонів на відстані 1 м від точкового монохроматичного джерела потужністю 10 Вт , що випромінює хвилі довжиною $0,76 \text{ мкм}$.

5.9. Червона межа фотоефекту для заліза дорівнює 262 нм . Знайти роботу виходу електронів з заліза (в джоулях та електрон-вольтах).

6.1. Використовуючи теорію Бора визначити: радіуси двох перших орбіт електрона в атомі водню; швидкості електрона на цих орбітах; прискорення на них.

- 6.2.** Визначити максимальну енергію фотона, який випромінюється атомом водню в ультрафіолетовій серії.
- 6.3.** Найбільша довжина хвилі спектральної лінії водню серії Лаймана дорівнює 121,6 нм. Розрахуйте найбільшу довжину хвилі в серії Бальмера.
- 6.4.** Обчислити довжину хвилі де Бройля для протона з кінетичною енергією в 100 еВ.
- 6.5.** Проаналізувати, яка енергія зв'язана з масою електрона, який знаходиться у спокої?
- 6.6.** Визначити енергію, масу та імпульс (кількість руху) фотона рентгенівського проміння з довжиною хвилі 10^{-10} м.
- 6.7.** Визначити довжини хвиль де Бройля α -частинки та протона, що пройшли однакову різницю потенціалів 1 кВ.
- 6.8.** Оцінити довжини хвиль де Бройля електрона, що рухається на першій та другій борівській орбіті в атомі водню.
- 6.9.** Визначити максимальну енергію фотона серії Бальмера в спектрі випромінювання атомарного водню.
- 6.10.** Розрахувати енергію фотона, який був випущений атомом водню при переході електрона з третьої орбіти на другу.
- 6.11.** Визначити, яку енергію треба затратити, щоб ядро гелію ${}^4_2\text{He}$ розділити на нуклони?
- 6.12.** Атомний реактор потужністю $P=25 \cdot 10^6$ Вт (25 МВт) має к. к. д. рівне 25%. Визначити, яка маса урану-235 витрачається у реакторі за добу, якщо при одному акті поділу ядра цього ізотопу урану виділяється енергія рівна 200 МеВ?
- 6.13.** Розрахуйте енергію зв'язку ядра атома бора ${}^{10}_5\text{B}$.
- 6.14.** В установках для γ – опромінювання у сільському господарстві використовують β – радіоактивний ізотоп цезію ${}^{137}_{55}\text{Cs}$. Написати реакцію β -розпаду. Визначити максимальну частоту γ -випромінювання, якщо найбільша енергія γ – квантів дорівнює 0,66 МеВ. Обчислити релятивістську швидкість β – частинок, якщо вони мають енергію 1,18 МеВ.

ТИПОВІ ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ МОДУЛЬ 1

- 1.1. Інерціальні та неінерціальні системи відліку. Принцип інерції.
- 1.2. Принцип відносності Галілея та Ейнштейна.
- 1.3. Імпульс тіла в класичній механіці та механіці теорії відносності.
- 1.4. Центр мас системи та теорема про рух центру мас.
- 1.5. Центр мас симетричних однорідних тіл та систем матеріальних точок
- 1.6. Реактивний рух. Рівняння Мещерського та Цюлковського.
- 1.7. Консервативні сили в механіці.
- 1.8. Потенціальні силові поля.

- 1.9. Гравітаційна стала та її експериментальне визначення.
- 1.10. Теорема про зміну кінетичної енергії системи.
- 1.11. Графічне зображення величини роботи змінної сили.
- 1.12. Визначення моменту імпульсу системи тіл та умови виконання закону збереження моменту імпульсу
- 1.13. Зміст поняття “енергія” в механіці. Поясніть, як зв’язані поняття “робота” і “енергія”.
- 1.14. Модуль Юнга. Пластичні та пружні деформації реальних тіл.
- 1.15. Умова нерозривності течії рідини. Рівняння Бернуллі.
- 2.1. Температурні шкали Цельсія, Кельвіна, Фаренгейта, Реомюра.
- 2.2. Число ступенів свободи тіла (системи).
- 2.3. Закони Фіка, Фур’є та Ньютона для явищ перенесення. Градієнт фізичної величини.
- 2.4. Коефіцієнти дифузії, теплопровідності та внутрішнього тертя (в’язкості) і їх зв’язок.
- 2.5. Вічний двигун першого та другого роду.
- 2.6. Ентропія та термодинамічна імовірність. Принцип зростання ентропії.
- 2.7. Ентропія та приведена теплота.
- 2.8. Рівняння Ван – дер – Ваальса для реальних газів.

МОДУЛЬ 2

- 3.1. Елементарний електричний заряд та методи його визначення.
- 3.2. Електроємність Землі.
- 3.3. Розрахунок поля диполя.
- 3.4. Сегнетоелектрики.
- 3.5. П’єзоелектричний ефект.
- 3.6. Отримання ультразвуку.
- 3.7. Закони (правила) Кірхгофа для розрахунку складних електромереж.
- 4.1. Постійні магніти та їх поле. Досліди Ерстеда.
- 4.2. Взаємодія паралельних струмів. Одиниця сили струму – 1А.
- 4.3. Відносна магнітна проникливість середовища. Діа-та парамагнетики.
- 4.4. Принцип роботи електромашинного генератора.
- 4.5. Рівняння Максвелла.
- 4.6. Вектор Пойнтінга.
- 4.7. Хвильове рівняння. Оператор Лапласа.
- 4.8. Вихрове електричне поле. Струми Фуко. Індукційні печі.
- 4.9. Принцип дії циклотрона та МГД- генератора.
- 4.10. Метод векторних діаграм зображення гармонічних коливань. Биття.
- 4.11. Аперіодичні процеси. Час релаксації, коефіцієнт загасання, логарифмічний декремент та добротність електричного коливального контуру.
- 4.12. Складання двох взаємно перпендикулярних коливань. Фігури Ліссажу.
- 4.13. Резонанс струму та напруги в електричних коливальних контурах.

4.14. Отримання радіохвиль різного діапазону, інфрачервоних хвиль, видимого світла, ультрафіолетових хвиль, рентгенівських та γ – променів.

МОДУЛЬ 3

5.1. Явище повного внутрішнього відбивання. Волоконна оптика.

5.2. Природа випромінювання світла атомами. Хвильовий цуг.

5.3. Смуги рівної товщини та рівного нахилу.

5.4. Дифракція Фраунгофера.

5.5. Спектральні прилади (призмові та дифракційні).

5.6. Рентгеноструктурний та рентгеноспектральний аналіз.

5.7. Методи отримання поляризованого світла?

5.8. Призма Ніколя

5.9. Дихроїзму. Поляроїди.

5.10. Ефекти Зеебека та Керра.

5.11. Цукрометрія.

5.12. Закон Бугера – Ламберта – Бера. Природа поглинання світла.

5.13. В чому суть так званої ультрафіолетової катастрофи?

5.14. Ефект Комптона.

6.1. Перетворення Галілея та Лоренца. Лоренцеве скорочення лінійних розмірів та проміжків часу.

6.2. Постулати спеціальної теорії відносності Ейнштейна.

6.3. Класичний та релятивістський закони складення швидкостей.

6.4. Залежність маси від швидкості руху. Релятивістський імпульс. Основний закон релятивістської динаміки.

6.5. Взаємозв'язок маси та енергії. Енергія спокою. Енергія зв'язку.

6.6. Еквівалентність гравітаційної та інерціальної мас.

6.7. Гіпотеза де- Бройля

6.8. Співвідношення Гейзенберга.

6.9. Фізичний зміст хвильової функції.

6.10. Рівняння Шредінгера.

6.11. Орбітальне, магнітне та спінове квантове число.

6.12. Принцип роботи лазера.

6.13. Діелектрики і напівпровідники. Валентна зона, зона провідності, ширина забороненої зони.

6.14. Власні та домішкові напівпровідники. Провідність n -типу та p -типу.

6.15. Ефект Холла.

6.16. Природна радіоактивність. Закон радіоактивного розпаду. Активність, стала розпаду, період напіврозпаду.

6.17. Основні характеристики альфа та бета розпадів. Взаємодія з речовиною. Захист від дії випромінювання.

6.18. Гама-випромінювання та нейтронне випромінювання, їх природа та характеристики. Взаємодія з речовиною. Захист від дії випромінювань.

6.19. Дозиметрія радіоактивних випромінювань. Одиниці активності і дози випромінювання.

6.20. Методи реєстрації випромінювань.

9.Методи навчання

Дисципліна „фізика” для підготовки спеціалістів **141 “Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка”** освітньо-професійної програми «**Інжиніринг електроенергетичних систем з відновлюваними джерелами»** (скороченого терміну навчання) передусе вивченню цілого ряду спеціальних дисциплін: теоретичної механіки, конструкційних матеріалів і матеріалознавства, теорії машин та механізмів, електротехніки, теплотехніки, гідравліки та ін.

Вивчення дисципліни передбачає такі види занять: лекції, лабораторні роботи, самостійну роботу та написання рефератів на запропоновані теми.

Вивчення дисципліни „Фізика” передбачає використання інформаційно - комп'ютерних технологій (глобальна система Інтернет, електронні підручники, візуалізація фізичних явищ та процесів, оцінювання знань, обробка результатів фізичного експерименту в Mathcad, Excel) та результатів сучасних досліджень в галузях фізики.

Матеріал інформаційного характеру, який в достатній мірі висвітлений в навчальній літературі, студенти опановують самостійно.

З метою інтенсифікації процесу навчання застосовується модульний принцип вивчення тем дисципліни з проміжною атестацією студентів. Формою підсумкового контрольного заходу є екзамен.

10. Форми контролю.

11.Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ № 404 про уведення в дію від 01.05.2023 р.)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	

60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Навчально-методичне забезпечення

Все методичне забезпечення – лекційний матеріал, опис лабораторних робіт та завдання для самостійної роботи є на електронних носіях. Вся інформація надається студентам викладачем. Ця інформація може бути розміщена на сайті кафедри.

Матеріал інформаційного характеру, який в достатній мірі висвітлений в навчальній літературі, студенти опановують самостійно. **Рекомендована література є в достатній кількості в бібліотеці НУБіП України.**

Інформаційні ресурси

Вивчення дисципліни „Фізика” передбачає використання інформаційно - комп'ютерних технологій (глобальна система Інтернет, електронні підручники, візуалізація фізичних явищ та процесів, оцінювання знань, обробка результатів фізичного експерименту в Mathcad, Excel) та результатів сучасних досліджень в галузях фізики.

Все методичне забезпечення – лекційний матеріал, опис лабораторних робіт та завдання для самостійної роботи є на електронних носіях. Вся інформація надається студентам викладачем. Ця інформація може бути розміщена на сайті кафедри.

Матеріал інформаційного характеру, який в достатній мірі висвітлений в навчальній літературі, студенти опановують самостійно. **Рекомендована література є в достатній кількості в бібліотеці НУБіП України.**

12. Рекомендовані джерела інформації

основні

1. Фізика. **Підручник** для вищих навчальних закладів. В.В. Бойко, Я.О. Гуменюк, П.П. Ільїн. Рекомендовано до видання Вченою радою НУБіП України як підручник (прот.№12 від 12.05.2016) Підручник. Правлене та доповнене видання. Видавництво ЛПРА-К, 2019

2. Фізика. **Підручник**. Рекомендовано до видання Вченою радою НУБіП України як підручник (прот.№12 від 12.05.2016) В.В. Бойко, Г.І. Булах, Я.О.Гуменюк, П.П. Ільїн К.: Лпра-К, 2016. – 468с.

3. Фізика. **Навчальний посібник** для студентів вищих навчальних закладів України. (гриф Міністерства освіти і науки України, лист № 1/11-7330 від 04.08.10 р.) Навчальний посібник, видання друге, виправлене та перероблене. Бойко В.В., Булах Г.І., Ільїн П.П., Сукач Г.О.(за редакцією В.В.Бойка) Видавництво Київ, «Профі», 2014.- 646 с.

4. **Практикум з фізики**. Рекомендовано до видання Вченою радою НУБіП України (прот.№10 від 26.04.2017р) Навчальний посібник. В.В.Бойко, Відьмаченко А.П., П.П.Ільїн, Я.О.Гуменюк, М.В.Малюта Київ. Видавництво НУБіП України, 2017. Київ. Видавництво НУБіП України, 2017. 644 с.

5. Фізика. **Навчальний посібник**. Бойко В. В., Гуменюк Я. О., Малюта М. В., Чорній В. П. Авторське свідоцтво № 109784, Дата реєстрації авторського права 25.11.2021 бюлетень № 68 від 31.01.2022 <https://iprop-ua.com/cr/wagpm12s/>

5.Бойко В.В., Сукач Г.О., Кідалов В.В. Фізика. **Підручник** для студентів нефізичних спеціальностей вищих навчальних закладів (гриф Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, лист № 1/11 - 11440 від 06 02. 2011 р.) вищих навчальних закладів // Донецьк: Вид-во та друк ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2012. – 488с.

6. Бойко В.В. Фізика. **Навчальний посібник** для студентів технічних та технологічних спеціальностей вищих навчальних закладів України. //Навчальний посібник (з грифом МОН України за № 1.4 /18 – Г - 1434 від 27.08.07 р.) , видання друге, перероблене і доповнене. - Київ.: Видавництво „Профі”, 2012. –576 с.

7. Бойко В.В.,Булах Г.І.,Гуменюк Я.О.(за редакцією В.В.Бойка). Фізика. Частина I. Механіка. Молекулярна фізика та термодинаміка. Електрика // **Навчальний посібник** (з грифом МОН України за № 1/11-7330 від 04.08.10 р.) , видання третє, перероблене і доповнене.-Київ, ВЦ «Азбука», 2012.- 371 с.

8. Бойко В.В.,Булах Г.І.,Гуменюк Я.О.(за редакцією В.В.Бойка). Фізика Частина II. Електромагнетизм. Електромагнітні коливання та хвилі. Оптика. Елементи квантової фізики, фізики твердого тіла, атома та ядра // **Навчальний посібник** (з грифом МОН України за № 1/11-7330 від 04.08.10 р.), видання третє, перероблене і доповнене.-Київ, ВЦ «Азбука», 2012.- 319 с. (19,94 др. арк.)

9.Чолпан П.П. Фізика / П.П. Чолпан – К. : Вища шк., 2005. – 567 с.

10. Фізика / Бланк О.Я., Гречко Л.Г. – Х. : Факт, 2002. – 344 с.

допоміжні

1. Бойко В.В. Фізика / В.В. Бойко – К.: Арістей, 2007. – 576 с.
2. Курс фізики. Кн. 1. Фізичні основи механіки. Молекулярна фізика і термодинаміка / Бушок Г.Ф., Венгер Є.Ф. – К.: Вища шк., 2002.- 375 с.
3. Курс фізики. Кн. 2. Електрика і магнетизм / Бушок Г.Ф., Венгер Є.Ф. – К.: Вища шк., 2003.- 278 с.
4. Курс фізики. Кн. 3. Оптика. Фізика атома та атомного ядра / Бушок Г.Ф., Венгер Є.Ф. – К.: Вища шк., 2003.- 311 с.
5. Загальний курс фізики. т.1. Механіка. Молекулярна фізика і термодинаміка / Кучерук І.М., Горбачук І.Т., Луцик П.П. – К. : Техніка, 2006.- 532 с.
6. Загальний курс фізики. т.2. Електрика і магнетизм / Кучерук І.М., Горбачук І.Т., Луцик П.П. – К. : Техніка, 2006.- 452 с.
7. Загальний курс фізики. т.3. Оптика. Квантова фізика / Кучерук І.М., Горбачук І.Т., Луцик П.П. – К. : Техніка, 2006.- 518 с.
8. Фізика для інженерних спеціальностей. Кредитно-модульна система.ч.1 / Куліш В.В., Соловйов А.М., Кузнецова О.Я., Кулішенко В.М. – К. : Нац. авіац. ун-т., 2004. – 456 с.
9. Фізика для інженерних спеціальностей. Кредитно-модульна система.ч.2 / Куліш В.В., Соловйов А.М., Кузнецова О.Я., Кулішенко В.М. – К. : Нац. авіац. ун-т., 2005. – 380 с.
10. Загальний курс фізики: Збірник задач / І.П.Гаркуша, І.Т.Горбачук, В.П.Корінний та ін.; за заг. ред. І.П.Гаркуші. – К.: Техніка, 2004. – 504 с.